

Okresní inspektoři představovali zásadní článek státního dozoru nad školami, právě na jejich bedrech spočívala největší tíha odpovědnosti za stav školství.¹¹³ Na rozdíl od místních školních rad a dozorců byli už lokálním poměrům vzdálenější, takže nebyli ovlivněni místními vazbami a dbali tedy na prosazování předpisů. Jelikož pocházeli z řad učitelů, mohli kvalifikovaně posuzovat úroveň výuky a učitelů. Zatímco v prvních letech po zavedení zákona převládal v zemské školní radě názor, že funkci inspektorů by měli zastávat především středoškolská profesoři, po špatných zkušenostech s jejich činností na národních školách (necháпали specifika elementárního školství) se oficiální linie změnila a ministerstvo školství

Obr. 40: Titulní list pamětního alba s obrázkami školních budov, které sestavili roku 1904 učitelé na Příbramsku pro svého okresního školního inspektora Františka Šafránka

vydalo 21. srpna 1871 pokyn, aby místa inspektorů národních škol byla přednostně obsazována učiteli měšťanských či obecných škol.¹¹⁴

Nejvyšším školským úřadem byla **zemská školní rada**, které připadal dohled nad činností okresních i místních školních rad, nad učitelskými ústavy a středními školami (těm schvalovala i učební plány). Předsedou byl správce země (mohl jmenovat svého zástupce), čtyři členové byli zvoleni zemským výborem, další čtyři byli duchovní (dva katoličtí, po jednom byli zastoupeni evangelíci a Židé). Dále zemskou radu tvořilo osm zemských školních inspektorů a tři zástupci učitelů, kromě toho byli členy i dva referenti pro administrativní a ekonomické záležitosti. Zemská školní rada zasedala opět jednou měsíčně a zabývala se jak obecnými záležitostmi (sestavování každoročního celozemského výkazu o školství), tak jednotlivými případy (např. odvolání proti trestům, žádosti o zproštění školního apod.).

V samotném zákoně o školním dozoru je činnost zemských inspektorů definovaná jen vágně, protože jejich činnost byla přesněji určena samostatným minister-

113) Dopplebauer, *Die historische Entwicklung*, s. 80.

114) Dopplebauer, *Die historische Entwicklung*, s. 136.